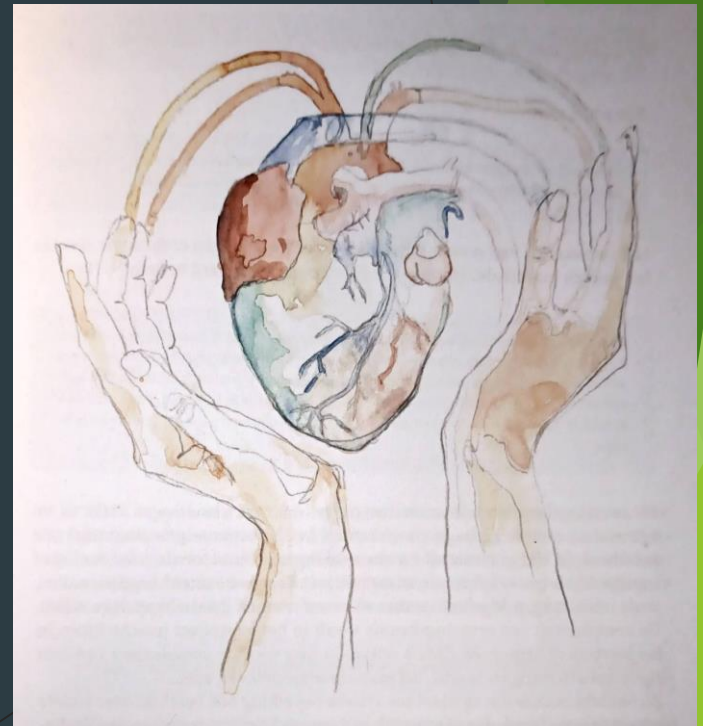

De Ervaringsdeskundige Hulpverlener

Els Lambrecht
Kristien Schoenmaeckers

Wie zijn wij?

- ▶ Ervaringsdeskundige hulpverleners
 - ▶ werkzaam in de GGZ
 - ▶ verschillende disciplines
- ▶ Opstart uit lotgenotengroep ‘*hulpverleners met cliëntervaring*’ bij UilenSpiegel vzw
- ▶ Focus: In een herstelgerichte zorg past ook het inzetten van ervaringsdeskundigheid als extra bron van kennis door hulpverleners
- ▶ Ervaringsdeskundige hulpverleners ervaren vaak dubbelstigma & taboe, dat willen we graag doorbreken.
- ▶ We willen daarvoor ook ideeën aanreiken

Contact:

ervaringsdeskundige.hulpvl@gmail.com

www.facebook.com/ErvaringsdeskundigeHV

PROFESSIONEEL INZETTEN
VAN ERVARINGSDESKUNDIGHEID

Alie Weerman | Kike de Jong | Simona Karbouniaris
Frederiek Overbeek | Esther van Loon | Petra van der Lubbe

Ervaringskennis als bron van kennis

Een vorm van extra kennis naast theoretische en praktische kennis

- Andere kennis: verweven, in je lijf en in je zijn (embodied)

Impliciet en expliciet inzetten van ervaringskennis:

- zelfonthulling is niet per definitie nodig

Extra gevoeligheid of 'voelsprietten' voor bepaalde zaken

Belang van scholing:

- ervaring als cliënt/met eigen kwetsbaarheid \neq ervaringsdeskundigheid

Toepassen van ervaringsdeskundigheid

Acht taken

1. Contact maken: vertrouwensband en samenwerkingsrelatie
2. Brengt ervaringskennis en herstelkennis in
3. Faciliteert empowerment, eigen regie
4. Onderzoeken van eigen verhaal en de inzet ervan
5. Doet wat nodig is: tijdelijk overnemen, conflicthantering, praktische en sociale steun
6. Ondersteunt bij het zoeken naar mogelijkheden voor hulp binnen en buiten GGZ
7. Faciliteert groepsprocessen en een veilig groepsklimaat
8. Richt een vrijplaats in en maakt kwartier voor ervaringsdeskundigheid

Omgang met collega's

Reacties van collega's kunnen enorm uit elkaar lopen.

- Gevoel van diskwalificatie bij andere hulpverleners
 - Een andere invulling van de beroepsrol
 - Slechte ervaringen met ED
 - Positioneren van ED in verschillende rollen
 - Onbekendheid met ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid
-
- Destigmatisering
 - Extra bron van kennis
 - Collega's leren hierover bij, zowel vanuit deze extra kennis als vanuit de destigmatisering.

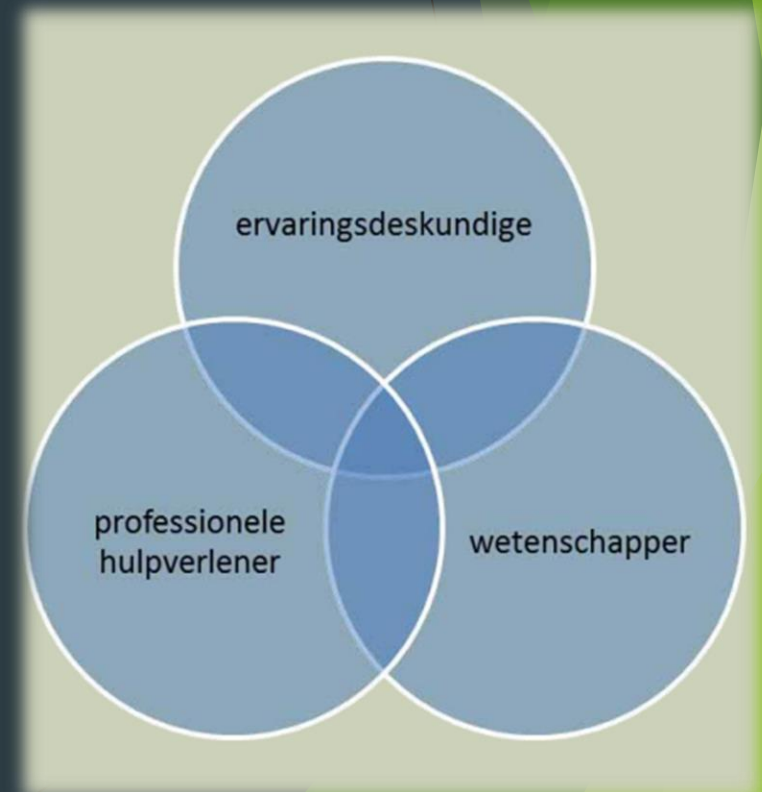

1. Gevoel van diskwalificatie bij andere hulpverleners

- ▶ Roept dynamieken en emoties op bij hun collega's
 - ▶ Vragen als “ben ik dan nog wel een goede hulpverlener zonder ED?” of “Hebben EHV wel of niet meer empathie?”
- ▶ Bezwaar dat niet iedereen ED bezit en men zich hier niet in kan bijscholen zoals bij andere vormen van bijkomende kennis en deskundigheid
- ▶ Gaat doorgaans gepaard met zelfonthulling: soms ongemakkelijk voor hulpverleners

2. Een andere invulling van de beroepsrol

- ▶ Vooral weerstand van collega's die sterk willen vasthouden aan de traditionele beroepsrol
 - ▶ Waarin persoonlijke ervaringen niet worden vermeld
 - ▶ Waarbij professionele distantie wordt benadrukt.
- Maar rollen kunnen nu eenmaal samen voorkomen en zelfs overlappen.

3. Slechte ervaringen met Ervaringsdeskundigen

- ▶ Sommige teams hebben nu eenmaal slechte ervaringen met ervaringsdeskundigen
 - Amper hersteld
 - Weinig afstand kunnen nemen van eigen verhaal
- ➔ Maar ervaringsdeskundige hulpverleners zijn echter opgeleide hulpverleners die van daaruit iets kennen van professionele *'afstand-nabijheid'*.

4. Positioneren van ED in verschillende rollen

- ▶ Ook ervaringsdeskundigen gaan in de weerstand omdat ze concurrentie voelen van ervaringsdeskundige hulpverleners. Dit is echter niet nodig
 - Het mag een rol op zich zijn en blijven: vrijere positie.
 - Ervaringsdeskundigheid mogen in alle lagen van een organisatie ruimte mogen krijgen.
 - Het kan én mag een extra erkende deskundigheid zijn bij alle beroepsgroepen.

5. Onbekendheid met ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid bij hulpverleners

- ▶ Het blijkt dat de meeste organisaties en leidinggevenden wel open staan voor ervaringsdeskundige hulpverleners.
- ▶ In de praktijk een onbekend verschijnsel, men weet niet hoe er ruimte aan te geven.
 - ▶ Het gesprek blijvend voeren over ervaringsdeskundigheid bij hulpverleners en dit uit de anonimiteit en taboesfeer halen lijkt een route tot 'succes' te zijn.
 - ▶ De ervaringsdeskundige hulpverleners die hierin ondertussen pionieren kunnen hierbij een soort ambassadeurs worden.

Dilemma's & spanningen

1. Afstand & nabijheid
2. Zingeving, zinloosheid en pijn kunnen verdragen
3. Kracht & kwetsbaarheid
4. Trots & schaamte
5. Nieuwe & oude cultuurwaarden

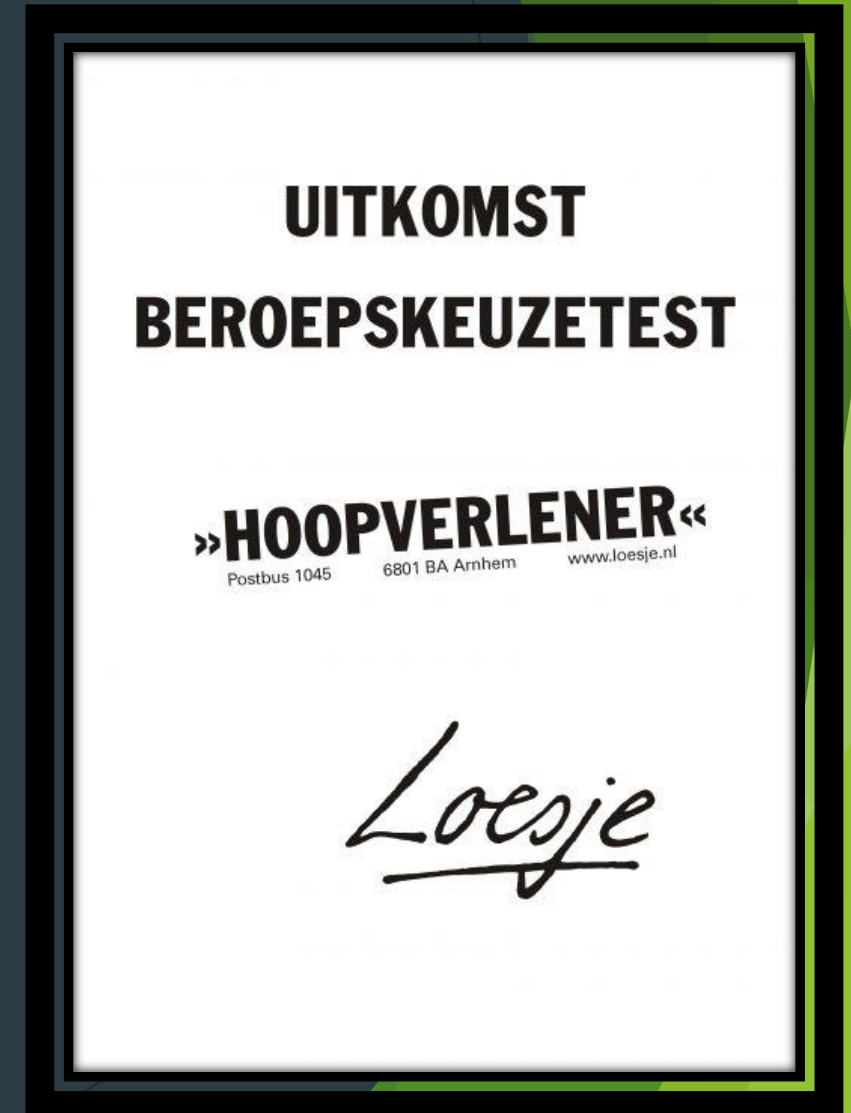

1. Afstand & Nabijheid

- ▶ Kenbaar maken van eigen ervaringen zorgt voor nabijheid
- ▶ voelsprietten van de ervaringsdeskundige HV maken een goede afstemming mogelijk
 - ▶ Maar: in contact blijven met eigen ervaringen én die van de cliënt en daarbij ook grenzen respecteren is een moeilijke evenwichtsoefening
 - ▶ Voorbeeld: fungeren als bemiddelaar tussen cliënt en behandelaar (“Jij bent één van ons”)
- ▶ Voor het inbrengen van eigen ervaringen/kwetsbaarheden is weinig/geen aandacht binnen de opleiding en/of intervisie.

2. Zingeving, zinloosheid en pijn kunnen verdragen

- ▶ Hoopvol blijven als cliënten de hoop verliezen, blijven geloven in (een vorm van) herstel.
- ▶ Maar ook: erkennen dat niet alle leed oplosbaar is en pijn kunnen verdragen (leren omgaan met pijn), nabij blijven bij wanhoop en pijn

3. Kwetsbaarheid en kracht

- ▶ Kracht ligt in accepteren en tonen van kwetsbaarheid = paradoxaal
 - ▶ Kwetsbaarheid is niet iets om na te streven, het hoort wel bij leven
 - ▶ Leren leven met lijden vraagt kracht
 - ▶ Cliënten *(maar ook ervaringsdeskundige hulpverleners)* hebben hierdoor vaak enorm veel moed en kracht: ze leren te (over)leven met tegenslag.
 - ▶ *!!! Leidt soms ook tot allergie voor slachtofferschap.*
- ▶ In de praktijk levert dit ook bij hulpverleners vaak tot stigma en uitsluiting op het werk
 - ▶ Dit leidt ook bij hulpverleners tot zelfstigma
 - ▶ Ervaringsdeskundige hulpverleners kennen het gevecht tegen stigma en zelfstigma

4. Trots & Schaamte

- ▶ Een ervaringsdeskundige hulpverlener kan trots voelen omwille van zijn herstel en het feit dat hij/zij dit is gaan inzetten als professional
- ▶ Tegelijkertijd voelen ook zij hier schaamte over
 - ▶ Ervaringsdeskundige hulpverleners ervaren hierin een soort golfbeweging
 - ▶ Het kunnen verdragen van deze golfbewegingen en zeker de schaamte is belangrijk
 - ▶ Schaamte maakt het moeilijk zaken te bespreken, schaamte is verbonden met stigma en (ver)oordelende blikken.

Hier wordt wegens de tijdsduur niet verder op ingegaan.

5. Nieuwe & oude cultuurwaarden

- ▶ Ervaringsdeskundige hulpverleners werken vaak nog in een cultuur met oude codes en gewoontes. Dit roept spanning op.

**knowing your own darkness
is the best method for
dealing with the darkneses
of other people**

Carl Jung

Wensen van cliënten

- ▶ Vooraf gevraagd wat de wensen zijn
- ▶ Achteraf gevraagd wat de bevindingen zijn
 - ▶ Herkenning bieden
 - ▶ Nabijheid & gelijkwaardigheid
 - ▶ Een constante compassievolle werkrelatie
 - ▶ Acceptatie & eigen regie
 - ▶ Vrije ruimte creëren
 - ▶ Betekenisverlening en hoopgevend rolmodel
 - ▶ Belangrijke kanttekeningen:
 - ▶ ongepaste inzet,
 - ▶ te veel nabijheid: belasting voor de cliënt
 - ▶ timing zelfonthulling is belangrijk, in sommige situaties minder gepast
- ▶ Wensen voor de positionering van ervaringsdeskundigheid volgens cliënten
 - ▶ *Volgende dia*

Wensen voor de positionering van ervaringsdeskundigheid volgens cliënten

- ▶ Ervaringskennis is nodig voor goede zorg:
 - ▶ Kwaliteit van zorg verbetert
 - ▶ Minder blinde vlekken
- ▶ Er zijn verschillende bronnen van kennis en kunde nodig
 - ▶ integrale aanpak.
- ▶ Ervaringskennis moet breed in alle lagen van de organisatie benut worden.
- ▶ Pleidooi voor meer samenwerking en meer oog voor de complexe context.

*Dank voor
jullie
aandacht!*

Contact:

ervaringsdeskundige.hulpvl@gmail.com

www.facebook.com/ErvaringsdeskundigeHV